

TEATR PEDAGOGIKASI INGLIZ TILI DARSLARIDA MULOQOT QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA

Ro'ziyeva Munisxon Komiljonovna

Tashkent Academic Lyceum No.2 of the

Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan

Annotatsiya: Hozir ingliz tili maktabda o'qitiladigan majburiy fanlardan biridir. Bu bolalar tarbiyasida juda muhim bosqich, chunki aynan boshlang'ich sinflarda tilga oid asosiy bilimlar, uni qo'llash qobiliyatlari va, albatta, uni yanada o'rganish istagi paydo bo'ladi. Ingliz tilini boshlang'ich maktabdan o'qitishning boshlanishi rivojlanish psixologiyasi nuqtai nazaridan oqlanadi. Axir, 8-10 yoshda uzoq muddatli xotira juda katta rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: ingliz tili, muammoli ta'lim, samaradorlik, o'qitish texnologiyalari, didaktik o'yinlar, teatrlashtirish, shaxsiy qobiliyatlar, etud

Zamonaviy ta'lim texnologiyalari ko'pincha boshlang'ich maktab muammolarini e'tiborsiz qoldiradigan asosiy umumiy ta'lim, o'rta umumiy ta'lim darajalariga qaratilgan bo'lib, aynan boshlang'ich umumiy ta'lim darajasida o'quvchilarni tarbiyalash va o'qitishdagi keyingi qiyinchiliklarni oldini olishda muhim rol o'ynaydi.

O'quvchilarning nutqi va tafakkurini qanday rivojlantirish mumkin? So'z sirlarini tushunishga qanday o'rgatish kerak? Qanday qilib dunyoni anglashni, ta'sirchanlikni, mehr-oqibatni, barcha jonzotlarga muhabbatni tarbiyalashni o'rgatish kerak?

Maktabda ingliz tilini o'qitishning asosiy maqsadi maktab o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini rivojlantirish, boshqacha qilib aytganda, ingliz tilidan aloqa vositasi sifatida foydalanishni o'rgatishdir. **Tarjima qilinadigan tilning mamlakati bo'lmasdan ingliz tilida kommunikativ kompetentsiyani o'zlashtirish juda qiyin.** Shu sababli, o'qituvchining muhim vazifasi - bu turli xil usullar va uslublardan (rolli o'yinlar, munozaralar, ijodiy loyihalar va boshqalar) foydalangan holda, chet tili darsida real va xayoliy aloqa vaziyatlarini yaratishdir. Chet tilini o'qitish bolalarning rivojlanishiga hissa qo'shadi, ammo har qanday mavzuni, shu jumladan chet tilini o'qitish jarayonida o'quvchilarning rivojlanishini yanada samarali amalga oshirish uchun, psixologlar va o'qituvchilar ta'kidlaganidek, o'quvchilar ularda sezgi va affektiv layoqatini rivojlantirish kerak. Intellektual, hissiy, va motivatsion jihatlariga urg'u berish kerak. Chet tili darslarida teatr pedagogikasi vositalaridan foydalanish dolzarb va zarurdir, chunki u **quyidagi maqsadlarni amalga oshirishga** yordam beradi :

- chet tilida muloqot qobiliyatlarini shakllantirish;
- chet tilini o'rganishga ijodiy munosabatni tarbiyalash;

• chet tilidagi real muloqot holatlariga, shuningdek sun'iy ravishda yaratilgan vaziyatlarda o'z maqsadlariga erishish uchun (fikrlar, his-tuyg'ular, his-tuyg'ular, niyatlarni ifodalash) chet tilidan foydalanish qobiliyatini shakllantirish.

Sinfidagi teatrlashtirilgan tomoshalar tilni o'rganish uchun eng kuchli turtki bo'lib, ular tabiiyga yaqin til muhitini yaratishga yordam beradi. O'quvchilar nutq tuzilmalari va formulalarini tezda o'zlashtiradilar (ba'zi holatlarda), so'ngra **ular bilan boshqa turdagi kommunikativ vazifalarni bajarishda avtomatik ravishda ishlashadi.**

"Teatr" spektakli kichik maktab o'quvchilari uchun alohida qiziqish uyg'otadi. Ushbu ish quyidagi tamoyillarga asoslangan:

- a) tayyorgarlik ishlari (senariy, imidjlar);
- b) dramtizatsiya darsda 5-10 daqiqa davomida amalga oshiriladi;
- v) sahnalashtirish uchun materiallar faqat ertak yoki ularning parchalari, barcha o'quvchilarga ma'lum bo'lgan hayot manzaralari.

Teatr pedagogikasi nafaqat sinfdan tashqari ishlarda, balki sinfda ham juda yaxshi ishlaydi. Asosiy g'oya rejissyor va aktyorlar o'rtasidagi munosabat tamoyillarini o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi tarbiyaviy munosabatlarga o'tkazishdir. O'qituvchi direktor sifatida o'quvchilarga o'zlarini ifoda etishga imkon beradi va kommunikativ vazifani shakllantirish orqali o'z harakatlarini to'g'rilaydi. Bunday ishda teatr texnikasi, niqob, rol va h.k.lar ishtirok etishi shart emas.

Boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda va men asosan boshlang'ich umumiy ta'lim yoshidagi bolalar bilan ish olib boraman, ba'zi **texnikalar va texnologiyalardan** foydalanishga qaror qildim. Masalan: ifodali o'qish, dramtizatsiya, o'rganish, rol o'ynash.

Teatr pedagogikasida o'yin turlaridan biri bu **etud**.

Komponentlari etud o'z ichiga quyidagilarni oladi: *maqsadi, voqealarni, harakatlarni, improvizatsion yaxshi bo'lishni.*

O'qituvchi o'quvchilardan qanday natijaga erishishni xohlashi - etyudning **maqsadi**.

Hodisa - bu o'qituvchi tomonidan taklif qilingan vaziyatda yashash jarayonida o'quvchilar ongi va qalbida sodir bo'lishi kerak bo'lgan narsa.

Harakat - o'qituvchi maqsadga erishish uchun nima qiladi.

Improvizatsion farovonlik - bu yangi va tasodifan paydo bo'lgan holatlarni kiritish.

UMUMIY O'QISH HARAKATLARI		
Shaxsiy	Mavzuga doir	Meta subyektiv
- hamkorlik zarurati; - mojarolarsiz xatti-harakatlar, o'zlarining va boshqalarning xatti-harakatlarini etarlicha	- qahramonlarning fe'l-atvorini tushunish va ular bilan tanishish; - estetik qadriyatlarni tushunish va estetik	Normativ elementlar: o'quv vazifasini tushunish va qabul qilish; - kattalar va tengdoshlarning takliflari va baholarini etarlicha

baholashlari; - axloqiy tuyg'ular, estetik ehtiyojlar; - individual ijodiy qobiliyatlarning namoyon bo'lishi - diqqatni, kuzatishni, xayol qilish qobiliyatini rivojlantirish	mezonlarni yaratish; - personajlar harakatlarini axloqiy baholash; - kontekstli nutqni tushunish qobiliyati - aloqa maqsadlarini hisobga olgan holda o'zboshimchalik bilan va kontekstli nutqni qurish qobiliyati, - voqealar va harakatlarning mantiqiy sabab-oqibat ketma-ketligini o'rnatish qobiliyati, muhim ma'lumotlarni aks ettiruvchi reja tuzish.	qabul qilish; - muvaffaqiyatsizlik / muvaffaqiyatsizlik sabablarini tahlil qilish Kognitiv elementlar: vazifalarni bajarishda olingan ma'lumotlarni tushunish va qo'llash; o'xshashliklarni o'rnatish. Kommunikativ elementlar: dialogga kirishish qobiliyati; - tashabbus va faollikni ko'rsatish; - guruhda ishlash, sheriklarning fikrlarini hisobga olish; - yordam va hamkorlikni taklif qilish, birgalikdagi faoliyatdagi funktsiyalar va rollarni taqsimlash to'g'risida kelishib olish; - o'z fikringizni va pozitsiyangizni shakllantirish
--	---	--

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bekmuratova U. B. "Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish" mavzusida referat. Toshkent — 2012 yil Отабоева.
2. Наршабаева, А. Ю. (2021). РОЛЬ РОДНОГО ЯЗЫКА В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ НА ОСНОВЕ БИЛИНГВИЗМА: Наршабаева Алия Юмутбаевна Старший преподаватель, Кафедра иностранных языков Нукусского государственного педагогического института имени Ажинияза. *Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал*, (6), 27-39.
3. Наршабаева, А. Ю. (2021). Совершенствование педагогического механизма развития у студентов культуры межнационального общения на основе билингвального подхода. *Глобальный научный потенциал*, (5), 135-140.
4. Yumutbaevna, N. A. (2021). EDUCATING STUDENTS FOR TOLERANCE IN A BILINGUAL LEARNING ENVIRONMENT. *Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities*, 1(1.5 Pedagogical sciences).
5. Yumutbaevna, N. A. (2022). Pedagogical issues of formation of tolerance among youth in conditions of globalization.

6. Журакулов, Р. Д., & Журакулий, Г. Р. (2024, October). Клишированные образования в текстах сказки. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 77-80).
7. Sharifboyeva, R., & Juraquliy, G. R. (2024, April). ROLE OF PHONETICS IN LEARNING ENGLISH. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 228-231).
8. Alimov, S. K. (2024). THE ROLE OF NATIONAL IDEOLOGY IN THE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY. *Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research*, 2(6), 59-62.
9. Kodirovna, Y. D. (2022). Peculiarities of teaching English based on a communicative approach to students of the Tourism department. *International journal of pedagogics*, 2(10), 68-71.
10. Botir o'g'li, R. S. (2024). CRIMINAL LIABILITY FOR FRAUDULENT ENTREPRENEURSHIP. *Web of Teachers: Inderscience Research*, 2(12), 94-97.
11. Muxammadixonovna, I. S., & Alimardon og, A. T. (2024). YANGI OZBEKISTONDA MEHNAT HUQUQINING RAQAMLASHTIRISH. *SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH*, 2(20), 77-81.
12. Байназаров, М. М., Миркасимова, Х. Х., Саидалиев, С. С., Камолходжаев, Д. А., & Тураев, Б. Ш. (2023). Выявление маркеров хантавирусной инфекции в Узбекистане.
13. To'rayev, B. (2024). БИРЛАМЧИ ТИББИЙ-САНИТАРИЯ ЁРДАМИ МУАССАСАЛАРИНИНГ ЭРКАКЛАР РЕПРОДУКТИВ САЛОМАТЛИГИНИ САҚЛАШГА ҚАРАТИЛГАН ФАОЛИЯТИНИНГ АЙРИМ ЖИХАТЛАРИ.
14. Ишанходжаева, Г. Т. (2023). Нейропсихологическое исследование когнитивной деятельности у детей нейросенсорной тугоухостью.
15. Rakhimbaeva, G. S., Ishankhodzhaeva, G. T., & Asomova, N. I. (2022). COGNITIVE DISORDERS DEGREE IN CHILDREN WITH POST-COVID SYNDROME. *British Medical Journal*, 2(3).
16. Barziyev, O. H. (2021) Traditional poetic series associated with the name of Fergana. *Scientific journal of Fergana State University*, 3(3), 108-114.
17. Barzиеv, O. (2021). LYRICAL INTERPRETATION OF "I" IN THE POETRY OF ANBAR OTIN, DILSHODI BARNO AND SAMAR BONU. *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES*, 2(06), 61-66.
18. Khayitbaevich, D. K. (2024). EXPLORING THE FLEXIBILITY OF ADJECTIVE ORDER IN ENGLISH: COGNITIVE, PRAGMATIC, AND STYLISTIC PERSPECTIVES. *AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING*, 2(5), 593-597.
19. Khayitbaevich, D. K. (2024). Analysis of Word Transposition Types in English and Uzbek Languages. *Cognify: Journal of Artificial Intelligence and Cognitive Science*, 1(1), 59-65.

20. Shodiyeva, G. (2024). O 'ZBEK VA INGLIZ TILIDA SO 'ZLARNI TURKUMLARGA AJRATISH MASALALARI. *Interpretation and researches*, (4 (26)).

21. Shodieva, G. (2023). TRANSPOSITION OF WORD CATEGORIES IN UZBEK. *Results of National Scientific Research International Journal*, 2(4), 40-46.

22. M. P. Chet tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va uning samaradorligi / M. P. Отабоева. — Текст: непосредственный, электронный // Молодой ученый. — 2017. — № 4.2 (138.2). — С. 36–37. — URL: <https://moluch.ru/archive/138/39058/> (дата обращения: 27.04.2020) N. Q. Xatamova, M.N.mirzayeva.

23. "INGLIZ TILI DARSLARIDA QO'LLANILADIGAN INTERFAOL USULLAR" (uslubiy qo'llanma), Navoiy, 2006, 40 bet.

